

OBCHOD SE DŘEVEM

Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta lesnická a environmentální
Katedra EŘLH **2005/2006**
X.

11. Certifikace v lesním hospodářství

- 11.1 Nejrozšířenější systémy a jejich porovnání
- 11.2 Proces certifikace trvale udržitelného hospodaření v lesích
- 11.3 Proces certifikace spotřebitelského řetězce lesních produktů

11. Certifikace v lesním hospodářství

O B E C N Ě

Jeden z tržních nástrojů, určených pro:

- podporu principů trvale udržitelného hospodaření v lesích,
- zlepšení veřejného mínění o lesním hospodářství,
- lepší využívání dřeva jako ekologické a obnovitelné suroviny.

Výrazně se to projevuje v oblasti obchodu,
kde certifikace napomáhá k lepšímu uplatnění surového dříví a výrobků ze dřeva na trhu i ke zvýšení jejich konkurenceschopnosti, a to především při exportu do těch zemí, kde jsou již dnes certifikované výrobky požadovány.

11. Certifikace v lesním hospodářství

ZÁKLADNÍ ZÁSADY

- ❖ **Dobrovolnost**
- ❖ **Transparentnost**
- ❖ **Důvěryhodnost**
- ❖ **Nediskriminační charakter**
(vůči různým typům lesa i vlastnickým poměrům)

S certifikací lesů je úzce spojena certifikace spotřebitelského řetězce.

11. Certifikace v lesním hospodářství

V PRAXI ZNAMENÁ:

hodnocení, prováděné *nezávislou třetí stranou*,
zda hospodaření v lesích odpovídá ekologickým,
ekonomickým a sociálním standardům, stanoveným
před zahájením procesu a následné
vydání osvědčení
vlastníkovi lesa o výsledku tohoto hodnocení.

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.1 Nejrozšířenější systémy – porovnání

- ve světě se postupně vyvinuly různé systémy,
- v současné době existuje více než 50 systémů,
- nejznámější jsou:
 - PEFC (Pan European Forest Certification)
 - FSC (Forest Stewardship Council)
 - SFI (Sustainable Forestry Initiative)
 - ATFS (American Tree Farm System)
 - CSA (Canadian Standards Association)

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.1 Nejrozšířenější systémy – porovnání

Ve světě i v České republice jsou nejrozšířenější:

PEFC – Celoevropská certifikace lesů

(do systému vstoupily do té doby samostatné certifikační systémy SFI, ATFS a CSA, používané zejména v USA a Kanadě)

FSC – Rada pro správcovství lesů

(mezinárodní nevládní nezisková organizace, jejíž členové jsou organizováni ve třech sekcích-ekonomické, sociální, ekologické)

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.1 Nejrozšířenější systémy – porovnání

FSC – podle svého programového prohlášení prosazuje:

- **environmentálně vhodné,**
- **sociálně prospěšné,**
- **ekonomicky životaschopné**

VYUŽÍVÁNÍ SVĚTOVÝCH LESŮ

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.1 Nejrozšířenější systémy – porovnání

Celosvětové principy FSC:

- ✓ Dodržování zákonů a principů FSC
- ✓ Vlastnictví, uživatelská práva a odpovědnosti
- ✓ Práva domácích obyvatel
- ✓ Práva dělníků a vztah ke komunitám
- ✓ Užitky z lesa
- ✓ Vliv na životní prostředí
- ✓ Hospodářský plán
- ✓ Monitoring a hodnocení
- ✓ Zachování lesů s vysokou ochrannářskou hodnotou
- ✓ Plantáže

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.1 Nejrozšířenější systémy – porovnání

Jak FSC pracuje:

Systém lesní certifikace lze schematicky rozdělit na tři činnosti –

AKREDITACE (a kontrola)

národních iniciativ, národních standardů pro LH, certifikačních firem

STANDARDIZACE

akreditovaných národních iniciativ, vytváření národních standardů pro LH

CERTIFIKACE

LH a dřevozpracovatelů – akreditované certifikační firmy a jejich pobočky

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.1 Nejrozšířenější systémy – porovnání STAV CERTIFIKACE V ČR k 31.3.2006:

Systém PEFC - 73,94% certifikovaných lesů
1 944 560 ha (certifikovaná výměra)
764 osvědčení

Systém FSC - 0,55% certifikovaných lesů
14 554 ha (certifikovaná výměra)
jednotlivé případy (ŠLP MZLU, LS Lány,
*ML Volary, Kinský Chlumeck, skupinová u Svitav
apod.)*

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.1 Nejrozšířenější systémy – porovnání

PODLE EKONOMICKÉ KOMISE OSN PRO EVROPU

bylo na základě dotazníkové akce zjištěno, že:

- ✓ vlastníci a zpracovatelé preferují systém PEFC, systém FSC naopak upřednostňují především nevládní ekologické organizace a obchodníci se dřevem – **to v řadě případů nutí vlastníky a zpracovatele k certifikaci podle obou systémů,**
- ✓ potřebu certifikace jednoznačně prosazují ekologičtí aktivisté, vztah některých vlastníků lesů a zpracovatelů dřeva lze označit za vlažný až odmítavý a u spotřebitelů za lhostejný,

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.1 Nejrozšířenější systémy – porovnání

PODLE EKONOMICKÉ KOMISE OSN PRO EVROPU

bylo na základě dotazníkové akce zjištěno, že:

- ✓ **vlastníky lesa a zpracovateli dřeva je v konečných důsledcích certifikace chápána jako výsledek tlaku nevládních organizací a tvorby mimocelních bariér obchodu se dřívím a výrobky z něj, kterému je nutno se přizpůsobit, aniž by to pro lesní hospodářství znamenalo jiný přínos než obchodní (= přístup k trhu).**

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.2 Proces certifikace lesů podle PEFC

11.2.1 **Systém PEFC:**

- vznikl v evropských zemích jako dobrovolná iniciativa vlastníků lesů bez účasti státu a státní správy,
- tito vlastníci, příp. zpracovatelé dřeva, samostatně rozhodují a také nesou (zcela nebo převážně) certifikační náklady,
- **ČR se stala v roce 1999 jedním z 11 zakládajících členů nejvyššího orgánu – Rady PEFC (nezávislé, neziskové mezinárodní organizace, registrované v Lucembursku).**

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.2 Proces certifikace lesů podle PEFC

11.2.1 **Systém PEFC:**

Pan European Forest Certification Council (PEFCC)
(Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes)

Rada PEFC je celosvětově působící organizace, představující rámec pro vytváření a vzájemné uznávání nezávislých národních certifikačních systémů.

Rada PEFC umožňuje používání společného loga PEFC (včetně licenčního čísla) těm systémům a subjektům, které splňují všechny požadavky stanovené touto organizací.

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.2 Proces certifikace lesů podle PEFC

11.2.1 **Systém PEFC:**

Pan European Forest Certification Council (PEFCC)

Členem Rady PEFC je nyní těchto 30 států:

Austrálie, Belgie, Brazílie, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Gabon, Chile, Německo, Irsko, Itálie, Kanada, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malajsie, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rusko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, USA a Velká Británie.

Z toho 18 členů (cca 120 mil. ha lesů) má schválen národní standard, další země jsou v procesu posuzování.

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.2 Proces certifikace lesů podle PEFC

11.2.1 **Systém PEFC:**

PRINCIPY A HODNOTY (1)

- **Trvalá udržitelnost**
- **Důvěryhodnost**
- **Zodpovědnost**
- **Přizpůsobivost**

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.2 Proces certifikace lesů podle PEFC

11.2.1 **Systém PEFC:**

PRINCIPY A HODNOTY (2)

➤ Trvalá udržitelnost

- přínos pro zvýšení biodiverzity a pro životní prostředí,
- propagace ekonomicky životaschopného, ekologicky vhodného a sociálně prospěšného hospodaření v lesích,
- zajištění nezávislé kontroly trvale udržitelného hospodaření,
- zajištění trvalých dodávek výrobků z certifikovaných lesů.

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.2 Proces certifikace lesů podle PEFC

11.2.1 **Systém PEFC:**

PRINCIPY A HODNOTY (3)

➤ Důvěryhodnost

- vytváří národní standardy certifikace lesů, využívající mezinárodní dohody na ochranu lesů, podepsané 37 evropskými zeměmi,
- využívají se mezinárodně uznávané akreditační a certifikační procesy, aby se doložila nezávislá kontrola a přijímání standardů.

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.2 Proces certifikace lesů podle PEFC

11.2.1 **Systém PEFC:**

PRINCIPY A HODNOTY (4)

➤ Zodpovědnost

- pravidelná nezávislá kontrola certifikačním orgánem od stromů v lese až po konečný výrobek zaručující spotřebiteli, že tento výrobek je z trvale udržitelným způsobem obhospodařovaných lesů

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.2 Proces certifikace lesů podle PEFC

11.2.1 **Systém PEFC:**

PRINCIPY A HODNOTY (5)

➤ Přizpůsobivost

- celý systém je koncipován tak, aby umožnil certifikaci lesů malým soukromým vlastníkům, jakož i středním a mezinárodním firmám,
- systém do svých standardů začleňuje místní přírodní podmínky, kulturní tradice užívání lesa, vlastnickou strukturu, cíle hospodaření.

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.2 Proces certifikace lesů podle PEFC

11.2.2 Český systém certifikace lesů:

- Je nezávislým národním certifikačním systémem
- Je založen **na regionální certifikaci** trvale udržitelného lesního hospodaření, která je zárukou finanční přijatelnosti certifikace, bez ohledu na velikost nebo druh vlastnictví (20-50 ha./ha)
- Umožňuje certifikaci územní jednotky bez ohledu na majetkové hranice jednotlivých vlastníků lesů

V SOUČASNÉ DOBĚ SE ZA REGION POVAŽUJE CELÁ ČR !

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.2 Proces certifikace lesů podle PEFC

11.2.2 Český systém certifikace lesů je popsán těmito základními dokumenty (1):

CFCS 1001:2001

(návrh 1001:2006)

CFCS 1002:2001

(návrh 1002:2006)

CFCS 1003:2000 – Směrnice pro provádění auditu v rámci Českého systému certifikace lesů

(návrh 1003:2006)

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.2 Proces certifikace lesů podle PEFC

11.2.2 Český systém certifikace lesů je popsán těmito základními dokumenty (2):

**CFCS 1004:2005 – Spotřebitelský řetězec lesních produktů-
Požadavky**

CFCS 1005:2005 – Kvalifikační kritéria pro auditory a certifikační orgány provádějící certifikaci hospodaření v lesích a ověřování „spotřebitelského řetězce dřeva“

CFCS 1006:2000 – Směrnice pro zajištění účasti individuálních vlastníků v regionální certifikaci
(návrh 1006:2006)

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.2 Proces certifikace lesů podle PEFC

11.2.3 **Žadatel o regionální certifikaci**

je organizace, zastupující vlastníky příslušného regionu, která je vlastním subjektem certifikace.

Podmínkou podání žádosti je zastupování minimálně 50% výměry lesních majetků v regionu.

Činnost žadatele spočívá v:

- uzavření obchodního vztahu s certifikačním orgánem,
- odpovědnosti za plnění kritérií CFCS za všechny vlastníky,
- získání certifikátu pro celý region (*na základě auditu, po splnění stanovených kritérií*).

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.2 Proces certifikace lesů podle PEFC

11.2.4 Jednotliví vlastníci lesů

se mohou dobrovolně účastnit certifikace na základě závazku k dodržování trvale udržitelného hospodaření v lesích.

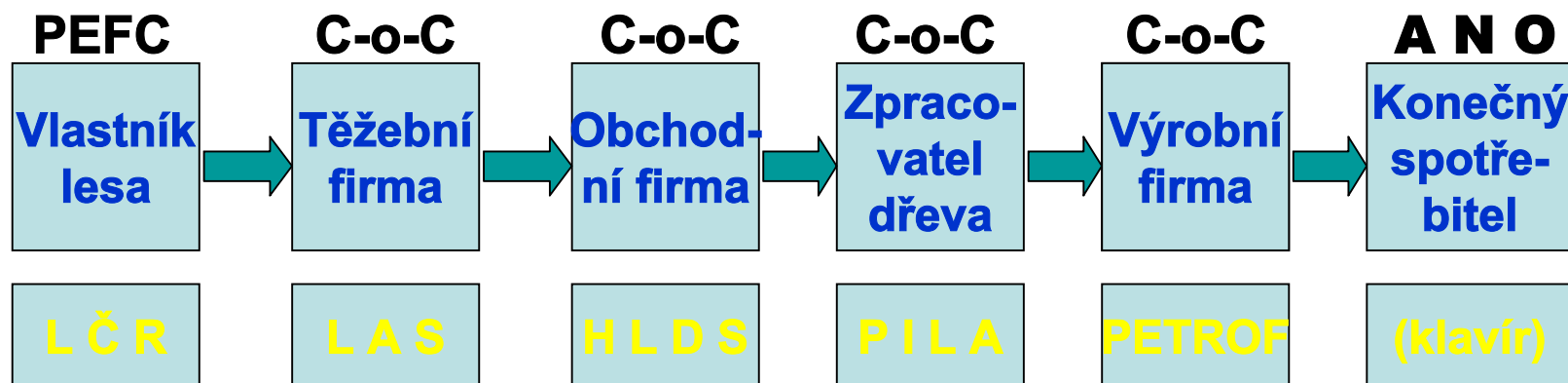
Tito vlastníci získávají „Osvědčení o účasti v certifikaci lesů“, které jim umožní prodávat dřevo s prohlášením o jeho certifikovaném statutu nebo označené logem.

Účast individuálních vlastníků je postupný proces nárůstu jejich počtu a celkové výměry lesů – je předpoklad, že bude pokračovat od vlastníků velkých výměr k vlastníkům lesů menších.

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.3 Proces certifikace C-o-C

SCHÉMA SPOTŘEBITELSKÉHO ŘETĚZCE:

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.3 Proces certifikace C-o-C

11.3.1 NĚKTERÉ TERMÍNY A DEFINICE (1):

C-o-C (*Chain of Custody of Forest Based Product*) -
spotřebitelský řetězec lesních produktů

CFCS (*Czech Forest Certification System*) -
Český systém certifikace lesů

Certifikovaná surovina - surovina, jejíž původ je pokryt
prohlášeními spotřebitelského řetězce

Certifikovaný produkt - produkt, který obsahuje certifikovanou
surovinu ověřenou spotřebitelským řetězcem

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.3 Proces certifikace C-o-C

11.3.1 NĚKTERÉ TERMÍNY A DEFINICE (2):

Spotřebitelský řetězec lesních produktů - veškeré změny ve vlastnictví (držení) lesních produktů a výrobků z nich během řetězce těžby, dopravy, zpracování a distribuce od lesa ke konečnému uživateli

Kontroverzní zdroje - nelegální nebo neoprávněná těžba

Lesní produkt - produkt, který obsahuje surovinu, která má původ v lesích

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.3 Proces certifikace C-o-C

11.3.1 NĚKTERÉ TERMÍNY A DEFINICE (3):

Původ - informace související se surovinou použitou v produktu, která se vztahuje buď k vlastnostem místa, odkud surovina pochází (tj. certifikované lesy, recyklovaná surovina atd.), nebo ke konkrétnímu místu, odkud surovina pochází

Fyzická separace - postup, v rámci něhož se různé druhy suroviny různého původu ukládají odděleně tak, aby původ suroviny použité při výrobě produktu byl znám

Výrobní dávka - soubor produktů vyrobených nebo obchodovaných ve specifikovaných procesech v průběhu stanovené doby

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.3 Proces certifikace C-o-C

11.3.2 ČESKÁ NORMA CFCS 1004:2005

- Platná od 1. 5. 2005.
- Cílem tohoto dokumentu je stanovit požadavky na spotřebitelský řetězec, které musí organizace splnit, mají-li být jejich prohlášení nebo značky, vztahující se k původu suroviny, použité v realizovaných produktech, uznány jako důvěryhodné a spolehlivé.
- Požadavky popisují proces, jak se dostat od informací o původu souvisejícím s pořízenou surovinou k informacím o původu, které se připojují k produktům.

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.3 Proces certifikace C-o-C

11.3.2 ČESKÁ NORMA CFCS 1004:2005

Kapitola 2

Všeobecné požadavky na fyzickou separaci

Identifikace původu - v okamžiku dodání

- v úrovni dodavatele

Separace certifikované suroviny

Prodej certifikovaných produktů - dokumentace potvrzující shodu

- informace v průvodní dokumentaci

- používání loga nebo značky

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.3 Proces certifikace C-o-C

11.3.2 ČESKÁ NORMA CFCS 1004:2005

Kapitola 3

Všeobecné požadavky na metody založené na procentuálním podílu (PP) - použití metody

- definice výrobní dávky

Identifikace původu - v okamžiku dodání
- v úrovni dodavatele

Výpočet certifikovaného PP

Převod vypočteného PP na výstupy - metoda průměrného PP
- metoda objemového kreditu

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.3 Proces certifikace C-o-C

11.3.2 ČESKÁ NORMA CFCS 1004:2005

Kapitola 3 - pokračování

Prodej produktů - dokumentace potvrzující shodu

- informace v průvodní dokumentaci
- používání loga nebo značky

Kontroverzní zdroje

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.3 Proces certifikace C-o-C

11.3.2 ČESKÁ NORMA CFCS 1004:2005

Kapitola 4

Všeobecné požadavky

Odpovědnosti a pravomoci

Dokumentované postupy

Řízení záznamů

Management zdrojů - lidské zdroje/pracovníci

- technická vybavení

Kontrola a řízení

11. Certifikace v lesním hospodářství

11.3 Proces certifikace C-o-C

11.3.3 SOUČASNÝ STAV CERTIFIKACE V ČR:

Počet certifikovaných firem s certifikátem C-o-C

- v systému PEFC: **294**

(z toho cca 30% držitelů loga)

(zpracovatelé dřeva, obchodníci, pily, papírenský průmysl, stavebnictví)

- v systému FSC: **22**

11. Certifikace v lesním hospodářství

ODKAZY

- **Webové stránky:** www.pefc.cz
www.czechfsc.cz
www.cia.cz
- **NEWSLETTER** (*novinky z PEFC Česká republika*)
- **DOBŘÉ DŘEVO** (*magazín pro certifikaci FSC*)
- **Normy a směrnice řady CFCS**
- **Ostatní zdroje dle vlastního uvážení** (*na „netu“*)